

Upplands Väsby
kommun

Styrdokument

Datum:
2021-04-29

Diarienummer:
KS/2021:80

**Plan för kommunal ledning och kommunikation vid kriser och
extraordinära händelser**

Kategori	Styrdokumentsuppgifter
Nivå	Kommungemensamt styrdokument
Antagen	Kommundirektör 2021-04-29
Reviderad	
Giltig till och med	Den 2022-12-31
Ansvarig ägare	Kommundirektör

Innehåll

Styrdokument	1
Plan för kommunal ledning och kommunikation vid kriser och extraordinära händelser	1
Innehåll	2
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte	4
Mål	4
Kriterier för att ledningsplanen ska gälla	4
Initiering	4
Organisation	5
Krisledningsnämnd	5
Krisledningsnämndens ansvar	5
Krisledningsgruppen	6
Krisledningsgruppens ansvar	6
Avlösning	6
Geografiskt områdesansvar	7
Avveckling av krisledningsorganisationen	7
Utbildning, övning och ansvar	7
Underhåll av planer	7
Kriskommunikation	8
Mål	8
Organisation	8
Extern kommunikation	8
Intern kommunikation	8
POSOM	8
Litteratur	9

Inledning

Denna ledningsplan reglerar hur kommunen ska organisera sig vid kriser och extraordinära händelser. Med extraordinär händelse avses en händelse som:

- Avviker från det normala
- Innebär en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner
- Innebär en överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner
- Kräver skyndsamma insatser av kommunen

Bakgrund

Sedan den 1 juli 2002 har Sverige en struktur för krishantering vars främsta syfte är att höja samhällets förmåga att hantera fredstida kriser. Grundläggande principer i strukturen för krishantering är ansvarsprincipen, likhetsprincipen och närhetsprincipen.

Ansvarsprincipen: Innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha motsvarande ansvar under kris- och krigssituationer.

Likhetsprincipen: Innebär att en verksamhets organisation och lokalisering så långt som möjligt ska överensstämma i fred, kris och krig.

Närhetsprincipen: Innebär att kriser ska hanteras på lägsta möjliga nivå i samhället.

Två nya principer har tillkommit på senare år och dessa är:

Samverkansprincipen: Innebär att den som berörs av en kris ska samverka med varandra för att säkerställa god samordning och effektivt resursutnyttjande.

Handlingsprincipen: Innebär att aktörerna ska agera proaktivt och vidta nödvändiga åtgärder även i osäkra situationer med brist på information

Kraven på kommunen i samhällets krishanteringssystem regleras i lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (Lag 2006:544). Staten preciserar genom Överenskommelse om kommuners krisberedskap (MSB 2018-09779) mål för kommunernas krisberedskap enligt följande:

Kommunen ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.

Kommunen ska, med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser. Denna plan ska utgöra en del i ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap.

Kommuner ska inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser i fredstid verka för att:

- Olika aktörer inom kommunens geografiska område samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet
- De krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas
- Informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas

Kommunen ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid.

Kommunen ska hålla den myndighet som regeringen bestämmer informerad om vilka åtgärder som vidtagits och hur åtgärderna påverkat krisberedskapen.

Kommunen ska vid en extraordinär händelse i fredstid ge den myndighet som regeringen bestämmer lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder.

Kommunen ska vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap.

Syfte

Ledningsplanens syfte är att säkerställa kommunens ledningsförmåga vid kriser och extraordinära händelser.

Kommunstyrelsen, bygg- och miljönämnden, kultur- och fritidsnämnden, omsorgsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, samt styrelsen för AB Väsbyhem fastställer sina respektive ledningsplaner utöver denna plan.

Mål

Den kommunala verksamheten ska ha en förmåga att hantera och lindra konsekvenserna av kriser och extraordinära händelser. Kommunens samhällsviktiga verksamhet ska kunna upprätthållas utan avbrott för att, så långt det är möjligt, förhindra skador på människor, miljö och egendom. Därutöver ska, i möjligaste mån, all verksamhet bedrivas i samma omfattning och former som under normala förhållanden. Om möjligt ska dessutom kommunens stöd till näringslivet upprätthållas. Om händelsen kräver att kommunen övergår till krisledningsorganisation är målsättningen följande:

- Kommunen ska ha en omedelbar förmåga att leda och samordna verksamheten
- Funktioner för ledning, samband och information ska upprättas inom två timmar
- Funktionerna ska kunna upprätthållas under längre tid
- Korrekt information ska snabbt kunna ges till berörda personer, verksamheter och myndigheter och/eller spridas till allmänheten

Kriterier för att ledningsplanen ska gälla

Ledningsplanen gäller när en kris eller extraordinär händelse inträffat och ordinarie rutiner för ledning och styrning av kommunens verksamhet inte svarar mot den uppkomna situationens krav. Det är krisledningsnämndens ordförande, eller vid dennes förfall, vice ordförande som gör bedömningen att en inträffad händelse är extraordinär.

Initiering

När tjänsteman i beredskap, kontorschef, VD eller annan aktör bedömer att en situation kräver skyndsamma insatser och/eller samordning av kommunen ska kommundirektören, bitr.

kommundirektören, kommunikations- och HR-direktören eller säkerhetschefen informeras. Dessa kan då gemensamt eller var för sig besluta att krisledningsgruppen ska sammankallas. Om situationen kräver det kan beslut fattas om övergång till krisledningsorganisation enligt denna plan. Organisationen skall kunna träda ikraft inom två timmar och tjänstgöra dygnet runt så länge som krävs.

Kommundirektören ska informera krisledningsnämndens ordförande snarast. Ordföranden i krisledningsnämnden bedömer om det är en extraordinär händelse som medför att nämnden skall träda i funktion och beslutar i sådana fall att så skall ske.

Exempel på när krisledningsorganisation ska träda i kraft:

- En allvarlig kris eller extraordinär händelse har inträffat och behov av övergripande kommunal ledning och samordning har uppkommit
- Ett allvarligt hot mot samhällsviktig verksamhet har uppstått
- Ett allvarligt hot mot kommunens invånare har uppstått
- Ett akut informationsbehov har uppstått
- En händelse med snabbt förlopp har inträffat som gör att normala besluts- och arbetsformer inte går att följa
- Beslut om höjd beredskap har fattats av regeringen

Enligt lagen om skydd mot olyckor ansvarar räddningsledaren för ledning och samordning av akuta insatser vid olyckor.

Organisation

Kommunens krisledningsorganisation består av krisledningsnämnd och krisledningsgrupp. Särskilda stödfunktioner finns till krisledningsgruppens förfogande.

Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden har det övergripande ansvaret för att samordna kommunens resurser och upprätthålla de viktigaste samhällsfunktionerna under en extraordinär händelse. Se vidare krisledningsnämndens reglemente.

Krisledningsnämndens ansvar

- Tolka kommunens roll
- Ange inriktning för kommunens krishantering
- Företräda kommunen utåt
- Fatta beslut i principiella frågor
- Fatta beslut om förändrade servicenivåer
- Fatta beslut om omfördelning av kommunens resurser
- Vid behov, begära bistånd utifrån
- Fatta beslut om stöd till enskilda

Krisledningsgruppen

Krisledningsgruppen är beredande organ åt krisledningsnämnden och har ansvar för strategisk ledning och operativ samordning. Inträffar en kris eller extraordinär händelse som innebär att delar av eller hela verksamheter har behov av samordning med insatser eller centralt ledningsstöd ska krisledningsgruppen aktiveras. Kommundirektören är krisledningsgruppens chef. Gruppen arbetar efter kommunens riktlinjer för krisledning.

I krisledningsgruppen ingår:

- Kommundirektör
- Bitr. kommundirektör
- Kommunikations- och HR-direktör
- Säkerhetschef

Den eller de kontorschefer eller VD vars kontor/bolag är drabbad av en kris har det operativa ansvaret för krisledningen i respektive kontor/bolag och ska löpande rapportera till kommunens krisledningsgrupp. Vid behov kan kontorschefer/VD som inte är direkt berörda av en pågående händelse adjungeras till krisledningsgruppen.

Krisledningsgruppens ansvar

- Skapa en samlad bild av läget
- Bedöma omedelbara och långsiktiga konsekvenser av händelsen
- Följa läget och sammanställa beslutsunderlag till krisledningsnämnden
- Initiera en samordnad krishantering
- Analysera behov och föreslå prioritering och samordning av insatser
- Utarbeta förslag till åtgärder
- Utöva strategisk ledning och ge stöd till berörda verksamheter
- Utöva operativ ledning för de insatser som behöver utföras
- Etablera kontakt och verka för att samordning och samverkan med externa aktörer
- Bedöma behov av samt initiera, planera och prioritera förstärkningsresurser
- Bedöma behov av och initiera insatser för psykosocialt omhändertagande
- Löpande dokumentera händelseutveckling och vidtagna åtgärder
- Kontinuerlig uppföljning och utvärdering av genomförda insatser
- Verka för samordning av extern och intern information

Till krisledningsgruppen knyts en kommunikationsgrupp och ett kriskansli som leds av kommunikationschefen respektive kanslichefen. Dessa ska ansvara för omvärldsbevakning, information, dokumentation, lägesuppföljning, utredningar, analys och övrigt stöd till krisledningen.

Avlösning

Om situationen kräver det ska kommunens krisledningsorganisation kunna tjänstgöra dygnet runt så länge som krävs. Organisationens olika funktioner ska vara beredda att arbeta i skift, vid varje skiftavlösning ska ledningsgenomgång genomföras. Utöver genomgången svarar varje funktion för löpande överlämning vid skiftavlösning.

Geografiskt områdesansvar

Krishanteringssystemet är uppbyggt utifrån ett geografiskt områdesansvar som finns på kommunal, regional och nationell nivå. Ansvar innebär att kommunen ska verka för inriktning, prioritering och samordning av tvärssektoriella åtgärder som kan krävas före, under och efter en extraordinär händelse inom kommunens geografiska område. Kommunen måste kunna samverka med berörda aktörer för att samordna olika insatser i planering och hantering av extraordinära händelser.

Sammanfattningsvis innebär det geografiska områdesansvaret att kommunen ska:

- Ha en samlad analys av risker och sårbarhet som kan leda till en extraordinär händelse inom kommunens geografiska område
- Vara sammankallande för ett krishanteringsråd (eller motsvarande) med representanter för de lokala krisaktörerna
- Verka för att de lokala krisaktörernas förberedelser och åtgärder samordnas
- Verka för att informationen till allmänheten samordnas
- Kunna lämna en samlad bild av läget i kommunen till länsstyrelsen. Både när det gäller förberedelser för, samt planerade och vidtagna åtgärder vid, en extraordinär händelse

Avveckling av krisledningsorganisationen

När krisledningsnämndens ordförande bedömer att det inte längre är en extraordinär händelse och ordinarie rutiner för ledning och styrning fungerar igen ska krisledningsnämndens arbete avvecklas. Krisledningsnämnden eller kommunfullmäktige beslutar om avveckling. Berörda nämnder och styrelser samt samverkande myndigheter ska snarast meddelas om detta.

Kommundirektören bedömer när strategisk ledning och operativ samordning inte längre är nödvändig och beslutar om avveckling av krisledningsorganisationen.

Utbildning, övning och ansvar

Enligt lagen ska kommunen ansvara för att förtroendevalda och anställda får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid en extraordinär händelse.

Kommunens krishanteringsförmåga ska upprätthållas genom regelrätta övningar enligt fastställd övningsplan.

Kommunstyrelsen ansvarar för att krisledningsorganisationen har tillräcklig kompetens för sin uppgift. Varje nämnd/styrelse har samma ansvar för den egna krisledningsfunktionen.

Underhåll av planer

Kommunens säkerhetsenhet ska i samverkan med kontoren och Väsbyhem revidera kommunens krisledningsplan minst en gång per mandatperiod. Telefon- och adresslistor ska kontinuerligt uppdateras.

Kriskommunikation

Mål

Kommunen ska säkra resurser och arbetsformer för att kunna ge löpande information till invånare, anställda och media vid en extraordinär händelse.

Organisation

Krisledningsgruppen ansvarar för ledning och samordning av all kriskommunikation. Den information som ges ska bygga på aktuell lägesbild. Det operativa arbetet utförs av kriskommunikationsgruppen.

Kriskommunikationsgruppen har följande uppgifter i samband med en allvarlig händelse:

- Analysera informationsbehovet hos olika mottagargrupper
- Bevaka medias bild av händelsen och hur händelsen uppfattas av allmänheten
- Skapa information för användning i olika informationskanaler
- Säkerställa att informationen når invånare, media och anställda
- Svara för samordningen med berörda kontor, bolag och kommunalförbund
- Besvara allmänhetens frågor
- Hålla regelbunden kontakt med krisledningsgruppen och avrapportera genomförda åtgärder

Extern kommunikation

Kommunens kommunikation ska vara snabb, korrekt, begriplig, entydig, samordnad och lämnas regelbundet. Kommunikationen ska vid behov riktas direkt till grupper med särskilda behov, till exempel olika språkgrupper, hörsel- och synskadade samt rörelse- och funktionshindrade.

Intern kommunikation

Intern information till berörd personal lämnas regelbundet i form av ledningsgenomgång från krisledningsgruppen. Intern information till personal som inte är direkt berörd av händelsen ges till respektive kontorsledning som ansvarar för att informationen förmedlas vidare. Informationen förmedlas också via intranätet.

POSOM

POSOM är en förkortning för Psykiskt och Socialt omhändertagande. POSOM-gruppen ingår i sociala omsorgskontorets organisation och är en styrgrupp för att organisera stöd och hjälp till drabbade och deras anhöriga.

Litteratur

Förteckning över lagar, föreskrifter, överenskommelser och direktiv.

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Överenskommelse om kommunernas krisberedskap (MSB dnr 2018-09779)

Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar (MSB dnr 2018 - 05681)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap Föreskrift om kommuners risk och sårbarhetsanalyser (MSBFS 2015:5)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap Föreskrifter om anmälan och identifiering av leverantörer av samhällsviktiga tjänster (MSBFS 2018:7)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap Juridisk vägledning - Kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser (PM 2020 - 02881)

Försvar och samhällets krisberedskap (prop. 2019/20:1)

Åtgärder för stärkt krisberedskap (Ju2015/1400/SSK)

Ett fungerande samhälle i en föränderlig värld (MSB 266 - dec 2011)

Samhällets krisberedskap – stärkt samverkan för ökad säkerhet (Skr. 2009/10:124)

Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull (prop. 2007/08:92)

Samverkan vid kris – för ett säkrare samhälle (Prop. 2005/06:133)

Krisberedskapsmyndighetens planeringsunderlag, samhällets krisberedskap 2005

Kommunernas uppgifter i samhällets krishantering

Länsstyrelsen underlag för kommunernas krishanteringsarbete och skydd mot olyckor

Förordning om skydd mot olyckor (SFS 2003:789)

Lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778)

Samhällets säkerhet och beredskap (Prop. 2001/02:158)

Fortsatt förnyelse av totalförsvaret (Prop. 2001/02:10)

Hot och risker i samhället (Prop. 1996/97:11)